

PRÆLUSTRI AC PRÆPOTENTI PRINCIPI
G U L I E L M O
Duci de Queensberrie, Marchioni Comitatus de Drumfreis, Comiti de
Drumlanrig, & Sanquhar, Vice-Comiti de Nith, Torthorvvald, & Ross,
Domino Douglas de Kinmount, Middlebie, & Dornock,
Su nmo Scotie Thesaurario, &, quod summum est, solūmꝝ virtutis propriæ præmium, Augustissimi Britanniarum, Galia, & Hibernia, Monarchæ apud Scotos

COMMISSIONARIO Celsissimo.

*Ipsa quidem Virtus pretium sibi----
Hanc tamen invitam blandè vestigat & ultrò
Ambit honos &c. Claud.*

Theses hasce Philosophicas, P. N. sub præsidio Roberti Lidderdale propugnandas, Adolescentes ex Athenæo Jacobi Sexti
Edinburgeno, cum Laurea Magisteriali emittendi ad diem Maij 1685. D. D. C. Q.

*Adamus Penman.
Alexander Areskine.
Alexander Garishore.
Alexander Horlburgh.
Archibaldus Blair.
Archibaldus Grierson.
CAROLUS SUINTOUN.
David Bell.
David Dewar.
Donaldus Mckenzie.*

*Edwardus Beattie.
Franciscus Hay.
Franciscus Shiell.
Georgius Androm.
Georgius Halliday.
Georgius Vallance.
Guilielmus Alexander.
Guilielmus Bennet.
Guilielmus Malcolm.
Guilielmus Mulligine.*

*Gulielmus Paton.
Hugo Thomson.
Jacobus Black.
Jacobus Campbell.
Jacobus Cuninghame.
Jacobus Dods.
Jacobus Ged.
Jacobus Gregorie.
Jacobus Pringle.
Ioannes Ainse.*

*Ioannes Cleland.
Ioannes Craigie.
Ioannes Cranston.
Ioannes Cuninghame.
Ioannes Dunlop.
Ioannes Forrest.
Ioannes Leslie.
Ioannes Monro.
Ioannes Mow.
Ioannes Smith.*

*Ioannes Wilkie.
PATRICIUS ELIES.
Patricius Strachan.
Richardus Husson.
Robertus Darling.
Robertus King.
Robertus Wood.
Thomas Fife.
Walterus Ainslie.
Walterus Stuart.*

I. *UICQUID est, vel est Cogitans, vel Extensus.*

II. Cogitatio autem consistere videtur in Conscientia, non quidem vulgari lata, quæ homo dicitur reflectere in actiones morales, ita ut pro bonis praemium aut laudem, vel malis peccatum aut vituperium mereri se putet; sed quæ uniusquisq; redditus scientiam omnium eorum quæ sibi advertenti contingunt, sive sunt perceptiones illæ, quarum immediate, sive actus quorum non immediate, sed non demum concius est, dum ab Intellectu percipiuntur. Verum etiam in unoquoque homini sit Res Cogitans, tamen non est unicus tantum, sed plures Cogitandi modi, qui omnes ad hos duos referri possunt Perceptionem scilicet & Volitionem. Mens enim agens non simpliciter Intellectum sive perceptionem exercit, sed Intellectum & volitionem simul, exclusum enim coniungimus, & separamus idem per voluntatem, sed eas per facultatem Intellectus percepimus, quæ perceptio solum est operatio Intellectus. Ita ut Intellectus agens sit operatio composita ex Intellectu & Voluntate.

III. Perceptionis duas præcipue sunt species, alia scilicet ope organi percipit, quæ Intellectus pura dicitur, alia vero quæ in nobis non excitatur nisi eis concursu & auxilio, atq; hinc Sensus & Imaginatio, quarum prior tum a posteriori, tum ab Intellectu pura in hoc differt, quod omni cogitandi modo, quem sensus vocamus peculiaris sit & necesse, ut quicquid Mens eo cogitandi modo percipit, illud faciat tanquam sibi ab aliqua re extra se occasio præsenteret extandi illius Cognitionis formam: est; quod nota, quæ a religio perceptionis modis distinguatur. Cum enim realitas objectiva nostrorum Idearum necessaria requirat causam, nos autem concipi simus ita percepimus modum a nobis ipsius non esse, sicut excitamus Imaginatio Intellectus pura, inde recte Judicamus illud quid extra nos esse quod hanc perceptionem in nobis exciteret. Ex quo etiam sequitur non esse nos penes ut bene vel male sentimus. Imaginatio autem decimur quando rem aliquam contemplamur per representationem alicuius figuræ aut Imaginis vel corporæ; Non quod imaginari sit conceperre res corporæ, Intellectus enim percipit & intelligit res corporæ, quarum nullæ Imago formari potest; ut optimè ostendit DES CARTES exemplo Chilogrami, sed quoniam imaginari est figuram vel Imaginem vel corporæ quasi per oculis habere. Atq; huc spectat Reminiscencia, quæ in nobis producitur, quando rerum antea perceptarum Ideæ vel earum externa signa redeunt, & organum afflent eodem vel simili modo quo prius. Hinc facile discimus quomodo differat Intellectus pura a duobus prioribus cogitandi modis, & in quo consistit eis primi & formam ratio & similitudinem quam falsum sit communis illud axioma: Intelligentem operariphantas contemplari. Et nihil est in Intellectu quod non prius sit in sensu, quod si verum esset, intelligi non posset quod sibi velint Theologi & Juris consulti, cum de rebus incorporeis tractant, quia per se evidens est nihil eorum vel sensu percipi, vel sub corporephantas representari posse.

IV. Ars illa seu methodus, quæ ut de bene homines, qui mentes suas ad veritatem investigandam applicare student, est Logica, quæ propter Philosophiam Janua communiter audit, sed misera quidem illa humanarum divinarum; rerum cognitionem & equivalenti methodus, prout Peripateticis communiter proponitur, ubi scilicet nihili audies præter ianue illas: & iuxta questiones de ejus Genere & Fieri, Objecto, Dignitate, Nomine, Utilitate, de Ratione, de Universitate, de numero Categoriorum, aliisque; juveniles acuminis aciemita retundentes, ut coegerint venerabilem, Ingenuum certe Aristoteles Seclatorem in aditu Logice sic inciperet. Invenimus, in quibus horribilis Logica disertum, ubi non res vera, sed sola rerum umbra & phantasmatum, Entia scilicet rationis consipientia, ubi inextricabiliter & plurimi sibi factum fallaciam intricata est Labyrintus. Hisp. à Sanct. Trin. Ut hinc malo remedium adhibeatur, & mens in veritate rerum cognitione ciprandia tota occupetur, operaprecium est inutilia recidere, perigrina eliminare, & omnia illa, quæ ex Infancia, prava educatione, & infausto quorundam hominum confortio hauiimus, præjudicia depone, ut scientia hæc non amplius sit farrago & fascia sufflum questionum, sed Ars relè utendi ratione. Imprimis autem quod ratione rectius utrumkam ad scientias acquirendas nulla commodior videatur esse methodus, quam si Mens a tenoris annis claris & distinctis rerum ides comparandis assuecat. Quod faciliter fieri si attendamus ad has regulas a recentioribus Philosophis traditas. 1. Nihil unquam tanquam rerum admittere, nisi quod certo & evidenter rerum esse cognitum fuerit, adeoq; omniem non solum percepientiam, sed Impensis & antedicationem in judicando diligenter vitare, nihilque amplius conclusione complecti, quam quod tam clara & q; distinctè nostra ratione patet, ut nullo modo possum a nobis in dubium revocari. 2. Singulas difficultates in tota partes dividere, quos expediri ad illas commodi resolvenda. 3. Cogitationes omnes certo ordine promovere, incipiendo scilicet a rebus simplicissimis & cognitu facilissimis, ut Paulatim & quasi per gradus ad difficilliorum & magis compotissimorum cognitionem ascendumus. 4. In quædam mediis & difficultatum partibus percurrentis tam perfectè singula enumerare, & ut nihil omni certi simus; hoc enim pacto claram, distinctam, bene ordinatam, & quantum fieri posset sufficiem, & adequantam cognitionem comparabimus.

V. In veritatis Indagatione primum quod Logico occurrit est Cartesius illud Principium: Ego cogito Ergo sum, sive Ego cogitans sum, Habendum est pro unicæ & certissimæ totius Philosophiae fundamento. Et cum in scientia nihil aliud queri, aut desiderari possit, ut de rebus certissimis stamus, quam omnia ex firmissimis principiis deducere, atq; quæ clara ac distincta reddere, ac principia ex quibus deducuntur, clara & sequitur omni illud quod nobis aquæ evidens est, quodq; quæ clara & distincta ac non-similares, ut in ea quæ est in nobis principio ita convenit, & ab illo ita dependet, ut si de eo ducitatem, erit de ipso principio ester dubitandum, pro verissimo habendum esse.

VI. De nulla ergo re absolute certi esse possumus quidam neferimus nos existere, Nam qui absoluere neferit se existere, neferit similiiter se esse affirmare aut negare; Et quavis multæ magnæ certitudine affirmemus & negemus ad hoc quod existimus parum attendentes, tamen nisi pro indubitate hoc præsupponatur, ea etiam in dubium revocari possunt. Quare ab hac Cogitatione quod, Ego existo, allarum rerum a melius diversarum existentiarum probro. Harum autem omnium prima contemplatione nostra sele offert ENS illud summe perficetum DEUS OPT: M A X: per latam scilicet Ideam Entis summe & existentiam in sua scientia ita necessarij involvens ut concipi non possit nisi simus ut existere concipiatur. Hinc igitur habemus duo validissima argumenta pro existentia DEI, alterum scilicet ab idea latata, cuius realitas objectiva necessarij est, quia in ea idem ipsa realitas non tantum objectivæ sed formaliter, vel eminenter continetur, quæ quidam in nobis ne formaliiter, nec eminenter reperiunt, nec in uno alio praeterquam in ipso DEO contineri posset. Alterum vero a necessaria connectione quæ est inter essentiam Dei & ejus Existentiam, quam inde probavit, divinus cartesius sub finem resonponsum ad prius objections & alibi.

VII. Postquam DEUM existere clara & distincte cognoverimus, alio etiam homines existere facile agnosceremus de quorum existentia hæc; merito dubitavimus; dumq; nosmet nunc ad DEUM, nunc ad illos referimus, arte aliquæ opus esse perspiciemus, quæ aliorum nostrorum actus in eos collantes regamus? Hæc autem Ethica appellatur: & quantumvis delectabilis videamus artes aliae, nullis raro sunt præcii, si conferantur cum nobilis illa virtutum Catera Fortitudine, Justitia, Liberalitate, Temperantia, Milditudine, Generositate, ad benefaciendum & male patendum promptitudine, multiq; aliae, quæ non solidi soli mani ornant, sed pro mercede illius tranquillitatem secum afferant, quod nullæ aliae scientie aut pollicentur, aut præfiant.

VIII. Homo nec est beatior nec infelior, mellor aut nequior, quod veram vel falsam, claram aut obscuram rerum naturalium cognitionem habeat, ut ab his enim felicitas humana non penderit: de virtutib; & virtutis Idem non est pronunciandum, nemini enim de illis licet non recte sentire, cum ex Judiciorum, quæ de his ferimus, præscripto regenda sit vita, compendiend mores, honorum; & amorum spanda æterna. Quod causa est videtur cum cl. Cartesius dubitationem suam ad solam contemplationem veritatis, non autem ad unum virgineum refringendam dixerit. Quare etsi nulla non sit levata opera ad versus rerum naturalium ideas acquirendas, præcipua tamen cura habenda est ut illis alio cognoscendis & corrigitur incumbamus, in quantum non tam cognoscere, tamen quam Boni prosecutione felices reddimur, quod passim docuerunt Philolophi veteres, & clarissim nunc doceret Religio Christiana.

X. Tamen in nostra, prout in omni alia religione multa sint, de quorum veritate ita sumus fide certi, ut non solum in dubium revocari non possint, sed etiam vita & mores secundum ea formari debent, habentur tamen hæc dogmata quedam, statuta & Confutandina, quorum veritas, & æquitas non ita clara constat, ut sine accurate examine nos illis afficiari & amplecti teneamus. Cum autem ratione recte instruendæ vita differre, vel in unicam horam, admodum sit periculoso, expedit dum in horum examinatione hæremus, ea omnia diligenter præstare quæ ad scilicet atem maximè nobis conducere videbantur, etiam si subtili aliquæ erroris suspicio. Illa vero hitis tribus aut quatuor regulis comprehenduntur. 1. Legibus & Institutis parci est obtemperandum, 2. Rebus illis quam optimam Judicavimus est retina, prætermitto si in ea ininceat atem instituti fuerint. 3. In exercitu omnibus gubernanda est vita secundum opiniones quæ maxime moderantur, & ab omni extremitate remors, quæ communis sibi receptione sive prudentiis nos quæcumq; cum quibus vivendum est. 4. Studentium est semper nosmet ipsos podis quam fortunam vincere, Item cupiditatem proprias pochias quam ordinem Mundii immutare & deinde firmiter nobis persuadere debemus nihil præter nositas cogitationes aboliere esse in nostra potestate, ita ut quicquid non evenit, postquam omnem adhibimus operam ut evitemus, inter impossibilia anumeremus;

X. Orbis Philosophico gratissimum est, quod singulari Del beneficio Philosophiam naturalem tantum utilissimum experimentorum copia nuper ornari & locupletaverit. Matheis, adeo ut, quæ disciplina non ita prædicta vix scientia nomen meruit, hujus nunc methodi ope certissima scientia dici mereatur; nec obstat quod Physica agit de rebus mutabilibus, non enim propter ea definit esse scientia: quemadmodum calidæ de Corpore Incorporata, & de Immutabili mutabilis cognitio datur, Ita potest rerum valde mutabilium notitia esse immutabilis, cum æternæ veritatis effata de illa denuo, cujusmodi est illud ipsum, Omnis corporum est Materia.

XI. Duo tantum sunt principia corporum naturalium, Materia scilicet & Forma, quod hinc colligere possumus: corpora quæ in terrena certissimis mutationibus sunt obnoxia, non autem annihilantur, neque enim parandum est lignum v. g. annibilis per ignem, quia non modum aliquem in corpore perire videmus, quia ex ejus interitu oritur alter, verisimile itaq; est quod eadem bonitas, quæ substantiam ligil oportet, eadem conservetur, ita ut sit eadem sub forma Igis quæ nuper sibi sub forma Ligil atq; sic habemus aliquid quod idem manet in hinc mutationibus, illudq; dictum Materiam. Sed præter Materiam oportet ut sit aliud quid, quod simile cum ea junctum denominetur Corpus talis vel talis speciei, ut Mensam, Cathedram &c. Ut distinguatur ab aliis corporibus, nam sine hinc nulla fore mutabitur, materia enim hanc haec est immutata: Habemus itaq; aliud principium quod vocamus Formam, nec tertium.

XII. Natura materie consistit in sola Extensione in Longum, Latum & Profundum, hæc enim substantia nulla remuner illius Ideæ quam præcise idea figura tristis lineis comprehensæ non est Trianguli. Longè igitur errant illi qui existimantur Extensionem esse columnam modum Corporis. Ita quidem Corporis in hac vel illa (sive aliquod ulterius includit) verum si proprium volumen, natura hojus corporis, Mensa v.g. est columnæ modus Extensio, quia sublatio quantæ zedius Materie, hæc et perat Mensa. Ex posita igitur natura Materia in Extensione, 1. Spurium non esse quod distinguit ab Extensione. 2. Spiritum, cuius extensio nulla est, non est in loco, nec vere, nec entitative ne dimensio, tres enim hi modi obstantis sunt, nam aliquid est in loco est dimensionis, quare est in loco est & entitative, & tamen non dimensio est habere veram & entitative dimensionem & eadem non habere. 3. Eadem est species materialis celestem & terrestrem. 4. Ut singulis.

XIII. Extensionem quæcumq; accidit mutari a solo motu locali, quem DEUS impressit, originem trahit. Motus autem talis est naturæ ut primum incepit motus, nisi obstructum ponatur, (non minus quam Quies, nisi accedit Motor) perseverat. 2. Ut repugnat esse alia corpora quæ natura suæ per se permaneant, mortuorum in locis extintis, suorum; interea integrum servent ut postular Anonymus quidam Anglus in tractatu, cui titulus, Dibita DEO ab humano intellectu veneratio. Et 3. Eadem semper fit in universo Motus Quantitas versus eisdem partibus, si subtrahatur quantitas motus in partes contrarias, contra quæ sentit Ideam Authoris, qui etiam temere in milles arietur alias esse posse motus leges diversas ab illis, quæ in nostro Vortice videntur, quod fieri non magis potest quam ut in Alio Vortice duo & tria non sint quinque. Quæ omnia cum clare consequuntur ex legibus motus a Geometria exactis determinatis, mirum videtur hodie in illis peccare Regis Societas sciom, aut reperiit alium exemplum qui certe ardem deducendi singula in Physical ex immutabilibus motus legibus vito vertat, cum ex hinc solis Phenomenis sit explicatur.

XIV. In amena illa de fontium origine Controversia fas sit diversum sentire ab eruditissimo & Candidissimo viro D. Plot, quib; nepprinus aggrediens est probare fontes provenientes ex mari circulatione inferna per meatus subterraneos. Concedit 1. Fontes regulares & incertos, quin & perennes in montium civilis guttam manantes a pluvias dependere, certum autem videtur ad hæc duo fontium genera reduci posse nullos maximum partem eorum, qui ad fluvios efficiendo concursum.

2. Concedit circulationi superpœri per nubes attribui debere per diuinum quorundam fluviorum, ut Null Incrementum, hec ratiōne quæcumq; accidit mutari a solo motu locali, quem DEUS impressit, originem trahit. Motus autem talis est naturæ ut primum incepit motus, nisi obstructum ponatur, (non minus quam Quies, nisi accedit Motor) perseverat. 2. Ut repugnat esse alia corpora quæ natura suæ per se permaneant, mortuorum in locis extintis, suorum; interea integrum servent ut postular Anonymus quidam Anglus in tractatu, cui titulus, Dibita DEO ab humano intellectu veneratio. Et 3. Eadem semper fit in universo Motus Quantitas versus eisdem partibus, si subtrahatur quantitas motus in partes contrarias, contra quæ sentit Ideam Authoris, qui etiam temere in milles arietur alias esse posse motus leges diversas ab illis, quæ in nostro Vortice videntur, quod fieri non magis potest quam ut in Alio Vortice duo & tria non sint quinque. Quæ omnia cum clare consequuntur ex legibus motus a Geometria exactis determinatis, mirum videtur hodie in illis peccare Regis Societas sciom, aut reperiit alium exemplum qui certe ardem deducendi singula in Physical ex immutabilibus motus legibus vito vertat, cum ex hinc solis Phenomenis sit explicatur.

XV. In amena illa de fontium origine Controversia fas sit diversum sentire ab eruditissimo & Candidissimo viro D. Plot, quib; nepprinus aggrediens est probare fontes provenientes ex mari circulatione inferna per meatus subterraneos. Concedit 1. Fontes regulares & incertos, quin & perennes in montium civilis guttam manantes a pluvias dependere, certum autem videtur ad hæc duo fontium genera reduci posse nullos maximum partem eorum, qui ad fluvios efficiendo concursum.

2. Concedit circulationi superpœri per nubes attribui debere per diuinum quorundam fluviorum, ut Null Incrementum, hec ratiōne quæcumq; accidit mutari a solo motu locali, quem DEUS impressit, originem trahit. Motus autem talis est naturæ ut primum incepit motus, nisi obstructum ponatur, (non minus quam Quies, nisi accedit Motor) perseverat. 2. Ut repugnat esse alia corpora quæ natura suæ per se permaneant, mortuorum in locis extintis, suorum; interea integrum servent ut postular Anonymus quidam Anglus in tractatu, cui titulus, Dibita DEO ab humano intellectu veneratio. Et 3. Eadem semper fit in universo Motus Quantitas versus eisdem partibus, si subtrahatur quantitas motus in partes contrarias, contra quæ sentit Ideam Authoris, qui etiam temere in milles arietur alias esse posse motus leges diversas ab illis, quæ in nostro Vortice videntur, quod fieri non magis potest quam ut in Alio Vortice duo & tria non sint quinque. Quæ omnia cum clare consequuntur ex legibus motus a Geometria exactis determinatis, mirum videtur hodie in illis peccare Regis Societas sciom, aut reperiit alium exemplum qui certe ardem deducendi singula in Physical ex immutabilibus motus legibus vito vertat, cum ex hinc solis Phenomenis sit explicatur.

3. Cum aqua ex Mari per ductus Capillares, aut hincæ analogos, ad montium Juga vel terræ superficem, aut cavernas mari molliores pervenire avertatur, ob pressum supercumbentis æris, hic autem (solum aquarum molli 33. circiter pedes sibi sequi possunt), sequitur magnus illus fluvios & ex interioribus regionibus ortos a mari circulatione inferna non deduci, solum nullus, cum ex ejusmodi ductibus aqua effluere non posset ob æris pondus resistens ad orificia.

Nec hic prodest in auxilium advocate Ignes subterraneos, qui prope terræ superficem nulli sunt, ut fontibus omnibus de quibus Sermo est, ortum præbeant, & qui infra terræ superficem sitæ recessunt, non videantur posse aquæ adeo rarefacere ut eis non nisi in altissimorum montium editissimis jugis æris vel spiritus ære quantumvis subtilioris natum Dependant.

4. Cum aqua ex Mari per ductus Capillares, aut hincæ analogos, ad montium Juga vel terræ superficem, aut cavernas mari molliores pervenire avertatur, ob pressum supercumbentis æris, hic autem (solum aquarum molli 33. circiter pedes sibi sequi possunt), sequitur magnus illus fluvios & ex interioribus regionibus ortos a mari circulatione inferna non deduci, solum nullus, cum ex ejusmodi ductibus aqua effluere non posset ob æris pondus resistens ad orificia.

Nec hic prodest in auxilium advocate Ignes subterraneos, qui prope terræ superficem nulli sunt, ut fontibus omnibus de quibus Sermo est, ortum præbeant, & qui infra terræ superficem sitæ recessunt, non videantur posse aquæ adeo rarefacere ut eis non nisi in altissimorum montium editissimis jugis æris vel spiritus ære quantumvis subtilioris natum Dependant.

</